

ДОБРЫЯ СУСЕДЗІ

Мы заўжды імкнемся да таго, каб «Звезда» была для нашых чытачоў як добры сусед, што заўжды побач. Менавіта таму не сядзіцца звяздоўцам на месцы. Пагадзіцеся, пагаварыце, абмеркаваць надзённыя клопаты важна глядзячы адзін аднаму ў вочы. А не па тэлефоне, «скайпе» ў сацыяльных сетках. Хоць ад такога віду зносін мы, вядома, не адмаўляемся.

Аднак разам з французскім пісьменнікам Антуанам дэ Сэнт-Экзоперы лічым, што адзіная сапраўдная раскоша — гэта раскоша чалавечых адносін. Таму працягваем падзяць сустрэчы са сваімі чытачамі, прыязджаць да вас у гэты. Чарговы дзень падпісчыка абудзешча сёння на Слаўгарадскім вузле паштовай сувязі з 12 да 15 гадзін. Спадзяемся, звяздоўская суполка ў гэтым цудоўным кутку Магілёўшчыны павялічыцца. Завітайце — даўно не бачыліся!

ПАВЕТРАНЫЯ ХЛЕБАРобы

Ан-2 пайшоў на узлёт.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Адчуванне, што стайш на даху 17-павархога дома. Лес, вёска, палі на выгляд хоць і цацачныя, але ўсё можна разгледзець. Раптам пазнаю тое самае поле, дзе ў жніўні брала інтэрв'ю ў аднаго з перадавікоў па нарыхтоўцы хлеба Уладзіміра Корсака. Яшчэ пару месяцаў — і яно зноў зазіяе золатам каласоў. Вуль я дружна ўзышлі сёлета азмяя! 3-пад крыла сляплецца на іх белым снегам мінеральная падкормка. Азотныя ўгнаенні і рэгулятары росту ўносяцца з разліку 170 кілаграмаў на гектар. Хто скажаў, што бітва за ўраджай пачынаецца ў жніўні? Яна ідзе ўжо сёння. Якім ён будзе сёлета, яшчэ рана загадваць. Але тое, што ў агракамбінаце дзеля гэтага робіцца ўсё і нават больш, пераканалі на свае вочы. Авіагрупа «Зары» працуе сумленна, спяшаючыся ўкладзіць ў строга вызначаныя тэрміны.

Не паспяваю ўвайсці ў смак, як «аннушка» паварочваецца ў паветры і ледзь не кландзецца на бок. У панці шукана, за што б упанціца. Сяргей Цімоў супакойвае, спрабуючы перакрыць роў машыны: не трэба хвалявацца, гэта мы разварочваемся, каб ляцець назад. Мы ідзем на пасадку, а напачатку стаіць ужо другі самалёт, які прымае эстафету. У лётчыкаў цяпер гарачая пара.

ДАЛЯТАЎ ДА ОМСКА

Пакуль лётчыкі сьнедаюць (сваіх нябесных аратых гаспадарка забяспечвае гарачымі абедамі), гутарым з Віктарам Сасімам пра мінулае і надзённае малой авіяцыі. Яго

лётны стаж складае 40 гадоў. І ў гэты час ні разу не змяняў свайму Ан-2. А васьмь Сяргей Цімоў да таго, які прыёсці ў сельскую гаспадарку, лятаў на Як-40, вазіў пасажыраў. Але гэта было яшчэ ў савецкія часы.

— Мы ўсе выхадцы з грамадзянскай авіяцыі СССР, — усміхаецца Віктар Сасім. — На гэтым маленькім самалётчыку я асабіста даяляў да Омска. Летаў на працягу годаў у Казахстан, дзе вялікія пасевы. Там самая маленькая гаспадарка — 60 тысяч гектараў ворных зямель. І паспрабуюць без самалёта абысціся. Вось і працавалі да 2 месяцаў.

У «Зары» Віктар Сасім з 2005 года — моманту заснавання тут авіягрупы.

Прагрэсіўны метад прапанаваў тагачасны намеснік па раслінаводстве Алег Івашкевіч. Быў яшчэ добры прыклад суседзяў. З 2001 года авіяцыянікі абзаваліся крыўскай гаспадаркай «Бель». І «Зара» вырашыла ўзяць прыклад. Два самалёты, якія дагэту туд працуюць, прыйшлі з Віцебскага авіятрада.

— Яшчэ два ў аэрапорце «Магілёў» стаяць, — удакладняе лётчык. — Адзін хісамалёт для выканання заказаў на баку, а другі — транспартны, каб вазіць пасажыраў.

— Як, калі не сакрат?

— У асноўным прадэстаўляю Магілёўскага аблвыканкама па маніторынгу сельгасугоддзяў. Зверху ўсе заганы як на далоні, на зямлі такога не убачыш. Будзеце ездзіць і не

разуумець, а падміцеся на 100 метраў над зямлёй — і ўсё адкрыецца. У тым ліку і тое, што не датычыцца сельскай гаспадаркі.

Эканамічная складанасць уносяць свае карэктывы. На Магілёўшчыне было 3 гаспадаркі, якія мелі авіяцыю: «Зара», «Бель» і «Рассвет» імя Арлоўскага. У «Рассвете» авіяцыя яшчэ крыху працуе, а васьмь «Бель» адмовілася, сёлета нават лётчыкаў звольнілі. «Зара» пакуль зацягвае пояс тужэй, але ад самалётаў пазбаўляцца не думае.

— А наколькі ад вашай працы залежыць ураджай? Бы ж, напэўна, з чымсьці параўноўваеце?

— А нічога не трэба параўноўваць. Гэта было апрабавана ў Савецкім Саюзе. Працаваў Краснадарскі інстытут па прымяненні авіяцыі ў народнай гаспадарцы. Своечасова зроблена падкормка — 4 цэнтнеры плюс, своечасова праведзена хіміпраполка — яшчэ 4 і гэтак далей. А кошт збожжа кожны год павялічваецца. Усё акупляецца ў выніку.

Віктар Сасім у малой авіяцыі ўжо 40 гадоў.

Пра тое, што без паветранай хімапрацоўкі ўраджай, вышэйшага за 60 цэнтнераў з гектара, дабіцца немагчыма, потым пацвердзіў і намеснік генеральнага дырэктара гаспадаркі па раслінаводстве Яўген Сялюгін.

Чырвоная зямля

Прашу прыгадаць самую яскравую выпадкі з працы, але Віктар Сасім толькі усміхаецца ў адказ: самы добры выпадак, калі нічога не здараецца. У гарачых кропках бываць не прыходзілася, а васьмь ліквідатары наступствы чарнобыльскай аварыі займаліся. Пад радыяцыйным попелам аказалася ўсё ўсходняя частка Магілёўскай вобласці.

— Існавала праграма ўнясення мінеральных ўгнаенняў у вялікай колькасці на забруджаных тэрыторыях — да 1000 кілаграмаў на гектар, — узгадвае лётчык. — Зямля практычна чырвоная была.

Навуковыя лічылі, што ўгнаенне звязвае радыеануклідны, абыскоджвае стронцыў, цэзій. І мы працавалі вахтавым метадам па 10 дзён. З 1986 года, напэўна, гады два. А потым ўсё заглухла. Цяпер, калі ляціш над гэтым рэгіёнам, толькі па палюдах дрэваў разумееш, што там не было вёскі. У Касцюковіцкім, Чарыкаўскім, Краснадарскім раёнах шмат такіх месцаў. Можна хвілін 8 ляцець — і ніводнага населенага пункта.

— А прыходзілася рызыкаваць?

— Галоўнае ў нашай працы — бяспека. Дзеля таго, каб не было здарэнняў, маецца цэлая брыгада тэхнікаў, інжынераў і іншай «прыслугі». Да таго, які самалёт узляціць, з яго зробіць ляльку. У нас у «Зары» 4 тэхрабятнікі абслугоўваюць рухавік, яшчэ два — радыёэлектроннае абсталяванне.

— І тым не менш у навінах часам кажуць пра чарговую авіякатастрофу.

— Усе гэтыя катастрофы звязаны з тым, што пілоты цяпер лятаюць як аператары. Тэхналогія іх працы: націсне на гэтую кнопку, на гэтую. За ўсё адказвае бартавы камп'ютар. Калі ён выходзіць са строю, тады праблема. Калі нас вучылі лятаць, такой разумнай тэхнікі на самалётах яшчэ не было. Мы спадзяваліся на свае рукі, вочы, адчуванні. Бяспека трымаецца на прафесіяналізме лётчыка. Калі чалавек 20 гадоў працядзе ў самалёце, ён нават з заплюшчанымі вачамі будзе ведаць, што робіцца з машынай. На 50 метрах высакамер яшчэ паказвае вышыню, а калі ніжэй, вельмі вялікія хібнасці. На 5 метрах прыбор зусім не працуе. Спадзяванні толькі на вочы і рукі. Гэтым нас вучылі. Сёння вучаць па-іншаму. Але гэта школа таксама апрабавана.

Без самалёта

Праца для лётчыкаў «Зары» сёлета, лічы, скончана. Пасля падкормкі кукурузы — адпачынак амаль да наступнага года. Віктар Сасім вельмі перажывае, што з кожным годам у краіне становіцца менш магчымасцяў займацца любімай справай.

— Актыўныя прадпрыемствы, якія карыстаюцца малой авіяцыяй, засталіся толькі ў Гродне, — уздыхае ён. — Там знаходзіцца і вядучая кампанія па Ан-2, і вядучае АТБ па абслугоўванні гэтых самалётаў. У Віцебскай сельскай авіяцыі зусім няма. Там 6 самалётаў перадалі МУС, яны цяпер ляцяць патрульнымі. А васьмь нашы гродзенскія калегі спачатку працуюць у сябе, а потым ляцяць у Расію, у Стаўраполле.

У Расіі актыўна карыстаюцца самалётамі ў сельскай гаспадарцы. Краснадарскі, Стаўрапольскі край, Казахстан — гэта тыя вобласці, дзе шмат засеяных збожжавых тэрыторый, якія патрабуюць апрацоўкі. Калісьці і мы там працавалі. Цяпер таксама маглі б. Але гэта вырашаецца не на нашым узроўні. Справа датычыцца Мінтрансарту і ўрадавых адносін.

— А што трэба, каб магілёўскі аэрапорт працаваў у поўную моц?

— Наш аэрапорт абмяжоўваецца тым, што прымае і адпраўляе самалёты. А дзеля таго, каб эксплуатаваць авіяцыйную тэхніку, трэба авіякампанія. У нас яна адна — «Белавія» — і абыходзіцца дзяржаве не танна. Да гэтых самалётчыкаў (ківае на Аны) зараз наогул абыякавыя адносіны. Дзяржава не бачыць сэнсу ў развіцці малой авіяцыі. Усё трымаецца на нашым энтузіязме. Дзякуй, што яшчэ гаспадарка дзе магчымасць ператвараць нашу мару ў жыццё. Мы ж апантаныя па сваёй натуре. Пасадзі нас у самалёт, і мы будзем бясплатна працаваць. Але ж чалавек павінен за сваю працу атрымаваць грошы.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@zvazda.by

УДЗЯЧНАЯ ПАМЯЦЬ ЗЕМЛЯКОЎ

Імя Алеся Савіцкага прысвоена бібліятэцы ў яго родным Полацку

Амаль роўна год таму ў такія ж прыгожыя, поўныя маладой зеляніны і квецён дні мне даялося з групай нашых пісьменнікаў пабыць на сустрэчах з чытачамі ў родным Полацку. Разам з Алесем Ануфрыевічам Савіцкім, ганаровым грамадзянінам горада, выдатным празаікам і публіцыстам, былым адважнікам партызанам і франтавіком.

Прынялі расшэраны прывоіць імя Алеся Савіцкага бібліятэцы №9 і адкрылі памятную дошку на ёй у фасадзе. Зноў прыгадаваў тую чароўную пару пачатку лета ў мінулым годзе, калі мы хадзілі ўздоўж берага Дзвіны, падымаліся да Сафіікі, пілі ваду з крынічкі, прыкладвалі далоні да шэлага Барысавага каменя...

Разам з сяброўкай дзяцінства Нінай Уладзіміраўнай Азернікавай ён пабываў ля буйной бацькоўскай хаты... Не хацелася думаць, што гэта было развітанне. Тым больш што ў машыне, калі мы вярталіся ў Мінск, ён шчыра цешыўся, што ў горадзе будзе ўстаноўлена літаратурная прэмія яго імя, і казаў, які казаў не раз: — Усё праходзіць, а Дзвіна застаецца. І вечна будзе Полацк, пакуль яна нясе свае воды.

Так, Дзвіна застаецца. І застаецца на яе берагах памяць пра аднаго са слаўных сыноў старажытнага Полацка. І хочацца верыць, што кожны пакаленні палачан, прыходзячы ў бібліятэку яго імя, адкрываючы яго кнігі, учытваючыся ў роднае беларускае слова, са светлай удзячнасцю ўспоміняць цудоўнага земляка, воіна, пісьменніка і патрыёта Алеся Савіцкага.

Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ.

Наш Максім Багдановіч

Усё часцей сёння мы чуюм пра роллю падсявдомага, прыхаванага, інтымнага ў фарміраванні асобы чалавека, яго светапогляду і сістэмы ўчывкаў. Кнігі пра псіхалогію паўсядзённасці, псіхалогію кахання, псіхалогію ўплыў, псіхалогію кіраўніцтва можна знайсці бадай што ў кожнай кніжнай краме... Не спадзе цікавацца і да псіхалогіі літаратурнай творчасці. Дзіцячыя страхі Вірджыні Вульф, разгульты лад жыцця Чарльза Букоўска, духоўныя пошукі Льва Талстога... Раскрыць творчыя імпульсы, таямніцы літаратурнай кухні таленавітага чалавека — вельмі спакуслівае справа!

3 народных крыніц

З глыбокай упэўненасцю можна казаць, што асоба Максіма Багдановіча яшчэ доўгія гады будзе цікавіць псіхалагаў, філосафаў, літаратуразнаўцаў. Вельмі ж дзіўны, не падобны да жыцця іншых нашых генаў і яго пакураты лёс, і зварот да адвечных тэм быцця. У адрозненне ад многіх яго сучаснікаў-літаратараў, Багдановіч — сын горада, а не вёскі, сын інтэлігентных бацькоў, які атрымаў сістэматычную адукацыю і свабодна чытаў замежную класіку. Але пры гэтым у пэўным сэнсе «белая варона» ў сваім асяродку — абрае справай жыцця незразумелую многім, ваража успрымаемаму «беларушчыну». Гарэне беларускай ідэяй штурхае яго на дзверкі, часам панюначы максімалісцкія ўчыні (пасля Сормаўскага паўстання пятаццяцкадзювы Максім спрабаваў перадаць удзельніку-беларусу праз краты некалькі нумароў «Нашай нівы»), каб такім чынам падтрымаць земляка). І гэта ў той час, калі бацька-этнограф не толькі не верыць у магчымасць адраджэння беларускага краю, але і амаль што не заўважае за сынам пазычанага дару! Гарнуцца дзядзівачка толкі да цёткаў, якія не забываюць яшчэ беларускіх песень, ды да хронсай, рускай па нацыянальнасці, якая, аднак, заахочвае цікаўнага юнака падпіскай на беларускія выданні. Быў, праўда, верны душэўны сябар, брат Вадзім, але і яго вельмі рана забрала такая лютая да сям'і Багдановічаў варажба...

Цяжка перажываючы страту, Максім не губляе пазытны голас і падчас жыцця ў расійскай Яраслаўль выспявае як самабытны беларускі паэт. «Яраслаўль прыгажосці невымоўнай. Паўсюль Волга і паўсюль гісторыя», — пісаў Апалон Грыгор'ев. Аднак, сузіраючы навакольнае краівадзі, Багдановіч сэрцам і думкамі імкнецца на Радзіму, успамінае аб «беднай, далёкай сваёй старане». Прывітаючы сябе цалкам вывучанню беларускай гісторыі, літаратурнага працэсу, а таксама ўласнай творчасці, юнак з бліскучымі разумовымі здольнасцямі, Максім Багдановіч атрымаў даволі сярэдні атэстат у гімназіі — з адзнакай «выдатна» толькі па славаеснасці, рускай мове і грамадазнаўстве. Ды і як можна апекавацца нечым іншым, калі «...вакол усё кажуць: я — палляк, я — лівін, я — жyd. А мы нават імя свайго народа забыліся. Вось і адмаўляем: я — праваслаўны, я — каталік. Але ж гэта названне нашай веры, а не нашага народа» (М. Багдановіч «Хто мы такі? Ліст да простых людзей»).

Акрылены першымі літаратурнымі перамогамі, Максім Багдановіч падчас вучобы ў Яраслаўскім кюрдычным ліцэі піша працуючы лірычныя вершы «Над магілай», «Прыйдзе вясна», «На чужыне», якія друкуе «Наша ніва». Там жа ў 1909 годзе змяшчаецца і вострасацыяльны верш «Краю мой родны! Як выклаты Богам...». Ранні твор паэта з'яўляецца цяпер адной з самых вядомых грамадзянскіх злегіў у беларускай літаратуры. Відавочна, раньне становіленне таленту было падрыцкавана стараным і мэтаанакіраваным самаразвіццём. Добра была вядома Багдановічу творчасць Міцкевіча, Красінскага, Славацкага, Сыракомлі, Кананічкі, Пушкіна, Лермантава... Сачыў ён, вядома, і за творчасцю Янкі Купалы, Яўба Коласа. «Краю мой родны! Як выклаты Богам...» у многім сучасны і напавем. Але ёсць у грамадзянскай лірыцы Максіма Багдановіча відавочнае адрозненне. Даўно Міхась Стральцоў мудра прыкмеціў, што паэт «як бы ішоў да нацы-

Юлія АЛЕЙЧАНКА

Максім Багдановіч КРАЮ МОЙ РОДНЫ! ЯК ВЫКЛЯТЫ БОГАМ...

Краю мой родны! Як выклаты Богам — Столькі ты зносіш нядолю. Хмары, балоты... Над збожжам убогім Вецер гуляе на волі. Поруч раскідалі родныя вёскі. Жалем сіскавацца грудаў! — Бедныя хаткі, таполі, бярозкі, Усюды панурялы людзі... Шмат што зрабілі іх чорныя рукі, Вынеслі моцныя спіны; Шмат іх прымусілі выцпець мукі Пучы, разлогі, нізіны. Кінь толькі вочкам да гэтага люду — Сіснецца сэрца ад болю: Столькі пачабыш ты гора усюды, Столькі нуды без патолі. Песня тва, як удовіна сына, Янку, каханне згубіла: Там, дзе панура схілілася каліна, Беднага хлопца магіла. У гутарках казках аб шчасці, аб згодзе Сэрца навін не пакуе. Сіснула гора дыханне ў народзе, Гора усюды пануе. Хваляй шырокай разлілася, як мора, Родны наш край затапіла... Брацця! Ці зможам грамадскае гора? Брацця! Ці хваце нам сілы?!

САМЫЯ ХУТКІЯ, МОЦНЫЯ, ДАКЛАДНЫЯ

На ваенным палігоне пад Брэстам спаборнічалі банкіры і праграмісты

На палігоне 38-й гвардзейскай асобнай мабільнай брыгады праходзіць шмат спаборніцтваў, вучэнняў, у тым ліку міждзяржаўнага ўзроўню. А васьмь паказваць ваенна-спартыўнае майстэрства грамадзянскім асобам даводзіцца нячаста.

Тым большую адказнасць адчуваю, — сказала пра свой удзел у гульні супрацоўніца ААТ «Прыорбанк» Алена Уперавец. Гэта адзіна дзяўчына ў камандзе названай устаноў, якая страляла, бегала, пераадольвала паласу перашкод на роўні з мужчынамі. Яшчэ Алена аказвала медыцынскую дапамогу ўмоўнаму параненаму. Але пра гэта крыху пазней...

Ваенна-патрыятычная спартыўная гульня, якая адбылася ў мінулыя выхадныя пад Брэстам, атрымала назву «Супрацьстаянне» і нечым нагадала спаборніцтва для школьнікаў «Зарніца». Толькі на гэты раз гулялі дарослыя людзі, таму заданні даваліся больш складанымі і патрабавалі да ўдзельнікаў былі адпаведна больш высокімі.

У вайсковую частку прыбылі шэсць каманд з Мінска, якія прадстаўлялі банкі і ІТ-кампаніі. Паводле ўмоў, кожная каманда мела пяць спартсменаў-удзельнікаў і 15 чалавек групы падтрымкі. Апошнія, дарэчы, маглі не толькі падбадзёрваць гучнымі крыкамі сваіх калег, паднісці вадзічку спартсменам, але і ўдзельнічаць у розных спаборніцтвах з тым самым забяспіваючы дадатковыя балы для асноўнай каманды.

наў каманд не служылі ў арміі, як аказалася, маюць даволі аддаленае ўяўленне пра вайсковыя жыццё. Таму ўмовы іх прахывання на час гульні максімальна наблізілі да рэальных. Фінансісты пасаліліся ў палаточным гарадку, харчаваліся, займаліся і выступалі ў палых умовах. «Такія з жыццём не проста вайсковыя часткі, а сапраўднай дэсантанай брыгады для многіх здалося асабліва цікавым. Гонар банка абаранялі Дзяснін Аліва, Яраслаў Андрэянаў, Дзмітрый Бурван, Дзяснін Спарыш і Алена Уперавец. У звычайным працоўным жыцці яны — начальнікі аддзелаў, галоўныя спецыялісты розных структур банка, а тут сталі стралкамі, кідалінікамі, бегунамі — словам, байцамі маленькага вайсковага падраздзялення. І, як сказала Алена, падчас спаборніцтваў адчуваеш не толькі пэўны драйв, але і адказнасць за сваю ўстанову, з'яўляецца пацучэц каманды, таму выступаць слаба проста немагчыма.

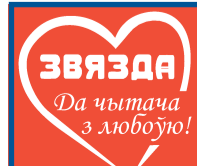
А прыкласці свае сілы, спартыўнае майстэрства на «Супрацьстаянне» было дзе. Пераадольваць паласу перашкод, у тым ліку водных, кідаць гранату з аюпа ў поўнай вайсковай амуніцыі аказалася не так проста. Гэта падкрэсліў кіраўнік каманды ААТ «Белінвестбанк» Дзяснін Бялан. Група падтрымкі падраздзялення, Дзяснін Бялан сказаў, што яны ўдзельнічаюць у «Супрацьстаянне» другі раз і вельмі удзячныя гаспадарам за асабліва атмасферу, якая створана на дні прахывання цывільных людзей у палых лагерах. Тут прагледжана на культурную праграму, вечамам першага дня ўсё з задавальненнем паглядзелі канцэрт. А ў апошні, трэці, дзень гульні каманды адправіліся на экскурсію ў Брасюўскі крапасць. Наведлі мемарыяльны комплекс з музеямі, а таксама пяты форт крапасці. У гэты час журы падвяло вынікі, падсумавала ўсе заліковыя ачкі камандаў і назвала найлепшых. Перамагла ў гульні каманда ААТ «Прыорбанк», другое месца занялі ўдзельнікі з Белінвестбанка, трэцімі сталі спартсмены Банка «Масква-Мінск».

Святлана ЯСКЕВІЧ. yackevich@zvazda.by

Падпіска на газету можна самымі рознымі спосабамі (нават не выходзячы з дома). Падрабязней пра гэта, а таксама кошт, падпісныя індэксы — на нашым партале zviazda.by.

ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА 5 разоў на тыдзень! Пачалася падпіска на «Звяду» на ІІІ квартал і ІІ паўгоддзе 2016 года!

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!